

Дзвони пам'яті

Сьогодні пополудні в Рівному, біля пам'ятника депортованим, що на перетині вулиць Драгоманова і Черновола, відбудуться всеукраїнські збори пам'яті та скорботи представників семи областей України. Задля чого – пояснив напередодні голова Всеукраїнської організації «Конгрес українців Холмщини і Підляшшя» Олександр Боровик:

– Вже після Тегеранської конференції 1943 року почалися вбивства українців Холмщини, Підляшшя, Лемківщини та Надсяння. Найбільшого розмаху вони набули в 1944-1945 роках, бо лондонський уряд і комуністичний режим Польщі мали спільну позицію стосовно вирішення українського питання – якомога швидше виселити українців з Польщі. Для цього використовувались найжорстокіші методи. Пролилась людська кров, нищились святині, горіли сотні сіл, депортація призвела до великих духовних і мате-

ріальних втрат: загинуло 49 тисяч українців, було спалено 300 сіл, зруйновано 150 храмів. Українці залишили в Польщі 461 тисячу гектарів землі, а також рухомого і нерухомого майна, посівів на суму 665 мільйонів 758 тисяч 156 злотих. А ще вони здали сільськогосподарської продукції Червоній Армії загалом майже на 18 мільйонів злотих. Тобто в одну мить зможний і трудолюбивий господар став жебраком і скитальцем. Я нічого не вигадую і не перебільшую: є архіви, вони зберігають ці цифри.

Глибоко переконаний, що події на Волині доцільно було б розглядати разом з подіями на Холмщині. Але якщо на Волині було протистояння Армії Крайової та Української Повстанської Армії, зберігався паритет, то на Холмщині такого не було, події були набагато трагічнішими. Активно діяли польські збройні формування: Армія Крайова, Ар-

мія Людова, Народові Збройні Сили, «Вільність і Непідлеглисть», «Батальйони Хлопські». За таких умов надії на захист українців були марними. Апогеєм геноциду була так звана добровільна евакуація. Почалось brutальне виселення 500 тисяч українців, яке супроводжувалося жорстоким терором.

Для того, щоб створити видимість міжнародного правового акту, 9 вересня 1944 року була підписана угода про нібито добровільний обмін польського та українського населення. Історія Європи не знає таких випадків, щоб сотні тисяч людей покидали свою землю, та ще й добровільно. Ні УРСР, ні Національний комітет визволення Польщі не були суб'єктами міжнародного права, тому їх представники не сміли підписувати таку угоду.

Уже в незалежній Україні ми не раз зверталися до Президента, Голови

Верховної Ради, Прем'єр-міністра України, але наші звернення були проігноровані. Двічі Верховна Рада не прийняла постанову про надання потерпілим статусу депортованих та відшкодування їм моральних і матеріальних збитків.

Виходячи з викладеного, всеукраїнські збори пам'яті і скорботи 9 вересня приймуть звернення до керівників країни з наступними вимогами: провести парламентські слухання; надати політико-правову оцінку виселенню українців з їх етнічних земель Холмщини, Підляшшя, Лемківщини, Надсяння; надати виселеним статус депортованих; відшкодувати їм збитки за земельні угіддя і втрачене майно; вирішити питання з Республікою Польща про перепоховання жертв політичних репресій за християнськими звичаями; вирішити питання спрощеного перетину кордону.

Хочеться вірити, що цього разу наш голос буде нарешті почуто.

Записав Володимир КОМАРОВСЬКИЙ